

تأثیر ماساژ بازتابی کف پا بر کیفیت خواب بیماران همودیالیزی: یک مطالعه کار آزمایی بالینی

رامین فرخیان^۱، محمد علی سلیمانی^۲، محمدرضا شیخی^{۳*}، محمود علیپور^۴

^۱ کارشناس ارشد پرستاری مراقبت‌های ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران
^۲ استادیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران
^۳ استادیار، گروه روان پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران
^۴ استادیار، گروه آمار حیاتی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

* نویسنده مسئول: محمدرضا شیخی، گروه روان پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران. ایمیل: mmsheikhi1@yahoo.com

DOI: 10.21859/nmj-24041

چکیده

مقدمه: اختلالات خواب یکی از مهمترین مشکلاتی است که بیماران همودیالیزی با آن مواجه هستند. از طرفی دیگر بیشترین روشی که در حال حاضر برای درمان اختلالات خواب توسط این بیماران استفاده می‌گردد درمان دارویی است. لذا انجام مداخله‌ای بدون عارضه و کارآمد جهت رفع اختلالات خواب در این بیماران اهمیت ویژه‌ای دارد. هدف از مطالعه حاضر، بررسی تأثیر ماساژ بازتابی کف پا بر کیفیت خواب بیماران همودیالیزی بود.

روش کار: مطالعه حاضر از نوع کارآزمایی بالینی تصادفی شده بود که بر روی ۶۲ بیمار همودیالیزی شهر قزوین در سال ۱۳۹۴ انجام شد. بیماران با استفاده از روش تصادفی به دو گروه کنترل و مداخله تقسیم بندی شدند. قبل از مداخله پرسشنامه کیفیت خواب پیتزبورگ برای بیماران هر دو گروه تکمیل شد. در گروه مداخله، ماساژ بازتابی کف پا به مدت ۱۲ جلسه (سه روز در هفته به مدت ۴ هفته) ۳۰ دقیقه‌ای (هر پا ۱۵ دقیقه) انجام شد. پس از انجام مداخله مجدداً پرسشنامه کیفیت خواب برای بیماران هر دو گروه تکمیل شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ و آزمون‌های توصیفی و تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: ماساژ بازتابی کف پا بهبودی مطلوبی در کیفیت خواب را در گروه مداخله در طول زمان نشان داد ($P = 0/001$). این در حالی است که در گروه کنترل تفاوت معنی داری از نظر کیفیت خواب در طول زمان مشاهده نشد ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که استفاده از ماساژ بازتابی کف پا، موجب بهبودی کیفیت خواب بیماران همودیالیزی می‌شود. بنابراین از ماساژ بازتابی کف پا می‌توان به عنوان یک مداخله مفید و مؤثر در بهبود کیفیت خواب بیماران همودیالیزی استفاده نمود.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۴/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۰۵/۲۸

واژگان کلیدی:

همودیالیز

کیفیت خواب

ماساژ بازتابی کف پا

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

مقدمه

سال را ثبت نموده است [۴]. در سال ۹۳ آمار مبتلایان به این بیماری ۲۸ هزار نفر گزارش شده است و پیش بینی می‌شود که این رقم در سال ۱۴۰۰ به ۹۰ هزار نفر نیز برسد [۴]. دیالیز فرآیندی جهت خارج ساختن مایع و فراورده‌های زائد اورمیک از بدن است. همودیالیز به صورت حاد در بیماران نیازمند از چند روز تا چند هفته و به صورت مزمن در بیماران مرحله پایانی بیماری کلیوی استفاده می‌شود [۱]. همودیالیز فرآیندی استرس آور می‌باشد و سبب ایجاد پیامدهای مخربی بر ابعاد مختلف سلامتی بیمار می‌شود [۵-۷]. به طور مثال نتیجه یک مطالعه شیوع اختلالات اضطرابی را در بیماران مبتلا ۱۴/۸ درصد گزارش کرده است [۷]. در مطالعه‌ای دیگر نشان داده شد که

مرحله نهایی بیماری کلیوی تخریب بدون بازگشت و جبران ناپذیر کلیه‌ها می‌باشد. در این مرحله بیمار برای ادامه حیات ناگزیر به انجام دیالیز و پیوند کلیه است [۱، ۲]. روند رو به رشد این بیماری به جایی رسیده که از نرخ رشد جمعیت جهان نیز پیشی گرفته است به طوری که تا اوایل سال ۲۰۱۲ تعداد مبتلایان به این بیماری در جهان حدود ۲۷۸۶۰۰ تخمین زده شده است. از این تعداد بیماران، حدود ۷۸ درصد تحت درمان با دیالیز و حدود ۲۲ درصد تحت عمل جراحی پیوند کلیه قرار گرفته بودند [۳]. این بیماری در کشور ما نیز روند رو به رشدی را طی می‌کند و نرخ رشد ۱۵ درصد در